

LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Lars Sjögren
031-605231
lars.sjogren@o.lst.se

2009-02-09

Diarienummer
511-38205-2003

Sida
1(10)

Beslut om bildande av naturreservatet Getebuberget i Bengtsfors kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreservatet Getebuberget
RegDOS ID	1002031
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Bengtsfors
Ungefärlig mittpunkt	1302260, 6556916
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	142 ha
Förvaltare:	Stiftelsen för Västsvenska friluftsområden (Västkuststiftelsen)
Natura 2000-beteckning:	-
Naturgeografisk region:	21b Sydvästra Sveriges kuperade barr- och löv- skogslandskap i Dalslandsområdet
Objektskategori:	Sö
IUCN-kategori:	1a

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara Naturreservatet Getebuberget.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen utser Västkuststiftelsen som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bibehålla ett större sammanhängande och mångskiftande skogsområde med mycket höga botaniska värden och stor förekomst av rödlistade och sällsynta arter
- bibehålla och förstärka områdets värden för arter som är knutna till kalkbarrskogar, våtmarksområden och naturskogslignande skogsområden för att därigenom bevara och utveckla förutsättningarna för ett rikt växt- och djurliv med möjligheter för spridning till omgivande naturmiljöer.

Syftet ska tryggas genom att:

- naturskogsliknande äldre skogsmiljöer skyddas mot ingrepp och tillåts utvecklas fritt
- områden som har stor potential att på sikt få värden för arter knutna till naturskog skall tillåtas utvecklas fritt
- naturvårdsinriktade gallringar och åtgärder genomförs i ungskogsområden för att skapa lövrika miljöer med död ved
- botaniskt rika våtmarker och buffertzoner intill dessa skyddas mot ingrepp
- våtmarker där tidigare ingrepp påverkat hydrologin återställs genom dämning eller igenläggning av diken
- glest skogbevuxna hållmarksområden med ett artrikt fältskikt sköts så att den mycket rika floran bevaras.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. avverka träd, ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle eller utföra annan skogsvårdsåtgärd;
2. uppföra byggnad, mast, antenn, torn, vindkraftverk eller annan anläggning
3. anlägga väg eller parkeringsplats;
4. dra fram luft- eller markledning;
5. anordna upplag;
6. borra, gräva, schakta, utfylla, tippa, dika, dikesrensa, dämna eller muddra;
7. ta bort stenmurar, odlingsrösen, husgrunder eller hägnadsrester av sten;
8. bedriva någon form av täktverksamhet (täkt av berg, sten, grus, sand, lera, matjord, torv eller andra material) kommersiellt eller för husbehov;
9. tillföra växtnäringssämnen, kemiska eller biologiska bekämpningsmedel;
10. utföra kalkning;
11. plantera in för trakten främmande djur- eller växtarter.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid röjning av nedfallna träd o dyl. i Hakerudsälven som kan leda till dämning och översvämning av skogs- och åkermark utanför reservatsområdet. Åtgärder skall dock föregås av samråd med Länsstyrelsen.
- Vid reparation av, och underhållsröjningar för befintliga luftledningar. Markskador ska då undvikas.
- Vid nedgrävning av befintliga luftledningar. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar.

- Nyttjande av befintlig brukningsväg som korsar Budalen inom fastigheten Solvik 1:48, (skötselområde 7) samt drivningsvägar som korsar fastigheten Solvik 1:46 får ske utan hinder av ovanstående föreskrifter. Även befintlig drivningsväg som korsar den sydligaste delen av Budalen inom fastigheten Solvik 1:70 får utnyttjas utan hinder av ovanstående föreskrifter.
- Uttransport av virke via övriga befintliga drivningsvägar genom området får ske utan hinder av ovanstående föreskrifter. Samråd skall dock ske med Länsstyrelsen innan arbetet påbörjas.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Märka ut naturreservatet i terrängen.
2. Anlägga parkeringsplats samt sätta upp informationstavlor.
3. Utförande av följande skötselåtgärder enligt fastställd skötselplan såsom: Uttag av gran (delområde 2, 4). Plockhuggning för att gynna artrikt fältskikt (delområde 6, 9). Naturvårdsbränning (delområde 6, 9). Igenläggning av dike i delområde 7.
4. Genomföra undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. samla eller gräva fram mossor, lavar, vedsvampar eller insekter;
2. göra upp eld annat än på iordningsställda platser; förbudet avser inte användning av stormkök eller motsvarande;
3. sätta upp skylt, affisch eller annan jämförbar anläggning eller göra inskrift;
4. framföra motordrivet fordon, med undantag för uttransport av fällt klövvilt i samband med jakt.
5. utplantera växt- eller djurart.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- När Länsstyrelsen, eller den Länsstyrelsen utser, genomför naturinventeringar vilka även kan innebära insamling av arter i vetenskapligt syfte.

Beskrivning av naturreservatet

Getebuberget är ca 140 ha stort område som ligger ca 5 km nordost om Laxarby och strax öster om Solvik i Bengtsfors kommun. Området karakte-

riseras av de två stora åsar, Västra och Östra Åsen som sträcker sig genom området i nord-sydlig riktning och som i väster avgränsas av en bitvis markant förkastning. Området ligger inom Dalformationens nordvästra ytterkant och bergrunden består bl a av kalkrik lerskiffer och spilit vilka ger upphov till en kalkrik jordmån. På många ställen är dock jordmånen mycket tunn eller saknas där berget går i dagen. Högsta höjden ligger på ca 235 m.ö.h. och lägsta delen vid Ödegårdstjärnet cirka 120 m.ö.h.

Natur- och kulturhistoriska värden

I området finns inte några registrerade fornlämningar. Huvuddelen av området har enligt äldre kartor varit del av utmarkerna till Solviks by. De västligaste delarna inklusive våtmarken i sydväst, *Hakerudsmossen*, har dock utgjort delar av de äldre inägomarkerna.

Hakerudsmossen utgörs av ett till stor del skogbevuxet kärr genom vilket Hakerudsälven rinner. Delar av kärret är tydligt kalkpåverkade med en artrik moss- och kärlväxtflora. Piprensarmossa, *Paludella squarrosa*, stor skedmossa, *Calliergon giganteum*, kärrkammosa, *Helodium blandowii*, myggblomster, *Hammarbya paludosa* och snip, *Trichophorum alpinum* förekommer. Söder om Ödegårdstjärnet utgörs både den östra och västra sidan av mossen av svagt välvda tallmossar av ristyp.

Branterna mot Getebuberget och Västra Åsen domineras av rasbranter och en mycket blockig terräng där enstaka block är upp till tio meter höga. I branten är luftfuktigheten mycket hög vilket tillsammans med den lättvittrade berggrunden gör att förutsättningarna är mycket goda för ett stort antal kryptogamer. Sammanlagt har ett 15-tal rödlistade arter och ett stort antal signalarter påträffats i branten såsom vedtrappmossa, *Anastrophyllum hellerianum*, stor bandmossa, *Metzgeria conjugata*, rundfjädermossa, *Neckera besseri*, broktagel, *Bryoria biocolor*, stiftgelélav, *Collema furfuraceum*, skorpgelélav, *C. occultatum*, aspgelélav, *C. subnigrexens*, blek kraterlav, *Gyalecta flotowii* och grynlav, *Pannaria conoplea*.

På krönet, ovanför Getebubergets brant, dominerar en gles tallskog och även i denna har ett flertal signalarter påträffats. På Västra Åsen återfinns i huvudsak brukade skogsbestånd. I delar med kalkrik berggrund är fältskiktet örtrikt med arter som vippärt, *Lathyrus niger*, blåsuga, *Ajuga pyramidalis* och blåsippa, *Hepatica nobilis*. I sluttningar och sänkor finns grandominerad skog. Inslag av lövträd finns fr a längs branter och i fuktstråk.

Budalen som sträcker sig genom områdets centrala delar i nord-sydlig riktning och avgränsar Västra och Östra Åsen är ett långsträckt myrområde. Dalen är drygt 2 km lång men sällan över 100 meter bred. Vegetationen är mycket varierad och här förekommer ett flertal vegetationstyper; allt från öppen myr till klibbalkärr och gransumpskog. I rikare delar förekommer arter som knagglestarr, *Carex flava*, tagelstarr, *C. appropinquata* och kärrbräken, *Thelypteris palustris*. I öppnare myrområden påträffas arter som vattenklöver, *Menyanthes trifoliata* och bladvass, *Phragmites australis*. Bu-

dalen avgränsas både i öster och väster av en bitvis mycket markant brant och i delar av denna finns äldre skogsbestånd med skyddsvärd kryptogamflora.

Även på Östra Åsen dominerar brukade skogsmarker. I stora delar är dock jordtäcket mycket tunt och skogen därför gles. Fältskiktet i dessa delar är mycket örtrikt med arter som normalt förekommer i hävdade ängs- och betesmarker såsom kattfot, *Anntenaria dioica*, prästkraige, *Leucanthemum vulgare*, vildlin, *Linum catharticum*, jungfrulin, *Polygala vulgaris* och ängskallra, *Rhinanthus minor*. I dessa partier finns även den rödlistade och hävdgynnade fältgentianan, *Gentianella campestris*.

Sammantaget är området botaniskt mycket rikt med förekomst av ett stort antal skyddsvärda arter, såväl kärlväxter som kryptogamer. Tjugo nationellt rödlistade arter och över 100 signalarter har påträffats. Med stor sannolikhet finns också ytterligare rödlistade arter då vissa delar är sämre undersökta. Svampfloran och landmolluskfaunan är relativt dåligt undersökta men den kalkrika berggrunden och den i vissa delar höga andelen död ved gör sannolikt att artrikedomen är mycket stor.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Riksintressen

De västligaste delarna av området, Hakerudsmossen och Getebubergets västra brant ingår i ett område av riksintresse för naturvård. Hakerudsmossen har bedömts vara ett av regionens värdefullaste rikkärr.

Kommunal planering

Området ingår som en del av ett större opåverkat område i den kommunala översiktsplanen.

Befintliga områdesskydd

En mindre del av området omfattas av strandskydd intill Storrån och Ödegårdstjärnet. I övrigt omfattas inte området av något områdesskydd.

Ärendets handläggning

Ärendet initierades 2003 som en del i arbetet med att utveckla områdesskyddet i länet. Områdets naturvärden har delvis varit kända sedan lång tid och uppmärksammades redan i den naturvårdsplan som togs fram för Älvsborgs län. Till grund för Länsstyrelsens bedömning att området har så höga naturvärden att det bör bli föremål för bildande av naturreservat låg också en mer omfattande kartläggning av områdets naturvärden som utförts av GF konsult på uppdrag av Länsstyrelsen.

Ett förslag till naturreservat remitterades den 27 april 2005 till Bengtsfors kommun, Skogsvårdsstyrelsen, SGU, Bergstaten, Skogsdals Naturskyddsförening, Västkoststiftelsen samt berörda mark- och sakägare.

Kommunstyrelsen i Bengtsfors kommun har i yttrande framfört att man inte motsätter sig bildande av ett naturreservat. Man påtalar dock att Länsstyrelsen skall verka för att markägare som blir av med en väsentlig del av sin mark erbjuds ersättningsmark. Kommunen framför vidare att även om området i dagsläget inte nyttjas i någon större utsträckning av det rörliga friluftslivet för tillfället bör parkeringsplats och informationstavla iordningställas i anslutning till området.

Bergstaten har i yttrande påtalat att det i området finns två undersökningstillstånd enligt minerallagen och att bildande av naturreservat bör därför avvaktas tills dessa undersökningar lett fram till tillräcklig kunskap om berggrunden.

Geokraft Tore Hallberg AB som innehar undersökningstillstånd enligt minerallagen har framfört att det inte finns något som indikerar att de områden som är intressanta ur prospekteringssynpunkt ligger i det föreslagna naturreservatet. Planerade undersökningar kommer därför att bedrivas utanför det föreslagna naturreservatet.

SGU saknar detaljgeologi från området och avstår från yttrande.

Eva och Uno Edvinsson, markägare till Solvik 1:23 och 1:41, framför synpunkter på avgränsningen av det föreslagna reservatet. Man framhåller vidare att älven måste hållas fri från uppdämningar i ett framtida reservat för att förhindra risken för översvämning av skogs- och åkermark utanför reservatsområdet. Detta skall skrivas in i skötselplanen. Man vill även i framtiden kunna använda befintlig vinterväg över mossen och under branten på mossens västra sida.

Syskonen Nilsson, markägare till Solvik 1:70, invänder mot den gränsändring av området som gjorts jämfört med det förslag som ursprungligen diskuterades.

Lena och Göran Pettersson, markägare till Solvik 1:48, pekar på behovet att kunna bedriva skogsbruk på de delar av fastigheten som omger den del som berörs av föreslaget reservat. För att kunna bedriva skogsbruk även i fortsättningen behöver man kunna nyttja de befintliga drivningsvägar som finns i området.

Naturskyddsföreningen i Norra Älvsborg anser att förslaget ser bra ut men man anser att den kil som går in i reservatsområdet i söder är olämplig. Området har värden för tjädern och det finns en del vindfällen i området. Risken är att dessa värden försvinner om området inte ingår i ett framtida reservat. Även arronderingen av området blir konstig med denna kil.

Med anledning av remissen och efter önskemål från Bengtsfors kommun anordnade Länsstyrelsen den 15 augusti 2005 ett möte om det planerade naturreservatet. I samband med mötet besöktes området i fält.

Utifrån de synpunkter som inkommit i samband med remissen har det tidigare förslaget till naturreservat arbetats om och avgränsningen justerats i samråd med berörda markägare. Det område som nu föreslås bli naturreservat har därför minskats ner. Föreskrifterna har därutöver kompletterats med förtydligande om vilka undantag som är tänkta att gälla.

Avtal om intrångsansättning har tecknats för fastigheterna Solvik 1:46, 1:53, 1:54 samt Flatebyn 1:38. Den berörda delen av Solvik 1:25 har inköpts av Naturvårdsverket. Beträffande övriga fastigheter pågår förhandlingar med berörda markägare om köp alternativt intrångsansättning.

Berörda mark- och sakägare, har den 23 januari 2008 förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m m att senast den 20 mars 2008 yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

Uno och Eva Edvinsson har per telefon den 29 januari 2008 framfört att det är angeläget att befintligt vinterväg över Haderudsmossen, upp genom branten och över Västra Åsen även i framtiden skall vara framkomlig och kunna användas vid t ex uttransport av fäلت vilt i samband med jakt. Yttrande inkom den 19 mars 2008 från markägarna till fastigheten Flatebyn 1:38 om det angelägna i att befintliga drivningsvägar över den sydligaste delen av Budalen även i fortsättningen får nyttjas.

Med anledning av de inkomna synpunkterna har Länsstyrelsen i beslutet angett att de befintliga drivningsvägar som berör reservatsområdet även i fortsättningen får nyttjas. I vissa fall krävs dock samråd med Länsstyrelsen innan några åtgärder vidtas.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå det av riksdagen antagna delmål om skyddsvärd skogsmark enligt miljömålet Levande skogar delmål 1 samt miljömålet Myllrande våtmarker.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap

25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplýsningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med naturreservatet. Om det finns det synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller förvaltaren av naturreservatet.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskydds-förordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Västkoststiftelsen.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling och i ortstidning.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i Länsstyrelsens författningssamling och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har länsöverdirektör Göran Bengtsson beslutat. Naturvårds- handläggare Lars Sjögren har varit föredragande. I handläggningen har också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Roger Nyqvist, planarkitekt Matti Lagerblad och länsjurist Jonas Ledelius

Göran Bengtsson

Lars Sjögren

